

VASTUULLISTA VANHEMMUUTTA, TURVALLISTA LAPSUUTTA - uuden vuosituhannen kulmakivet

Perheessä lapsella on oikeus olla lapsi ja aikuisten on uskallettava olla aikuisia. Äidillä, isällä ja muilla lasta lähellä olevilla aikuisilla on oltava mahdollisuus aitoon vanhemmuuteen ja heitä on tuettava ottamaan ja kantamaan vastuu perheestään.

Arki eletään ja koetaan pääosin perhesuhteissa, joissa ydinperhe ei ole enää ainut vaihtoehto. Perhemuodot ovat moninaistuneet kuten muutkin yhteiskunnalliset yksiköt. Siksi jokaisella perheellä on oikeus arvostaa omaa perhekulttuuriaan, olla siitä ylpeä ja luoda omat perinteensä.

Perheisiin kohdistuvien odotusten ja vaatimusten muuttuessa on vastuullisen aikuisuuden merkitys tullut entistä tärkeämmäksi. Lapset ja nuoret tarvitsevat aikuisia, joiden suhde lapsiin on läheinen ja keskusteleva ja jotka kykenevät määrittelemään oikean ja väärän, asettamaan selvät rajat ja viitoittamaan lapsen kasvulle suunnan. Lapsi ei tukehdu rajoihin, vaan ne luovat turvallisuutta arkielämään.

LUOTTAMUS

Talouden vakaus ja alhainen korkotaso ovat parasta tukipolitiikkaa, mitä perheiden hyväksi voidaan tehdä. Esimerkiksi korkojen alhaisuus säästää tuhansia markkoja perheiden asumiskustannuksissa. Luottamus siihen, että päätöksentekijöillä on talouspolitiikassa selkeä päämäärä, johdonmukaiset toimintatavat ja oikeudenmukaiset keinot, antavat perheille perustan rakentaa tulevaisuutta ja motiivin kantaa osansa vastuusta.

Perheiden on voitava luottaa perhepolitiikan vakauteen. Erilaisille perheratkaisuille ja perheiden omille valinnoille on luotava turvallinen pohja. Vaikka suurin osa perheitä koskevista päätöksistä tehdäänkin kunnissa, voidaan lainsäädännöllä vaikuttaa kunnallisen päätöksenteon linjauksiin.

- Perhepoliittisten ratkaisujen on oltava oikeudenmukaisia, vakaita ja pitkäjänteisiä.
- Perhepolitiikka tulee ottaa huomioon kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa läpäisyperiaatteella.

TURVALLISUUS

Lapsilla on oikeus turvalliseen hoitoon, joka on ensisijaisesti vanhempien vastuulla. Yhteiskunta tukee vanhempia päivähoidon järjestämisessä erilaisin keinoin. Hoivan ja huolenpidon on ulotuttava kouluikäisiin, joiden on voitava tukeutua turvalliseen aikuiseen koulupäivän päätyttyä. Koululaisten iltapäivätoiminnan järjestäminen on avainasemassa toteutettaessa lasten oikeutta henkiseen ja fyysiseen turvallisuuteen. Monipuolinen yhdistystoiminta ja harrastusmahdollisuudet luovat lapsille ja nuorille edellytyksiä oman elämän hallintaan. Lapsille ja nuorille suunnattua yhdistys- ja harrastustoimintaa varten pitää varata riittävät resurssit, jotta ne voivat toteuttaa perustehtävänsä ilman tiukkoja tulostavoitteita.

Koulun merkitystä lasten ja nuorten kehitykselle ei voi yliarvioida. Koulun, tärkeänä osana yhteiskuntaa, pitää avata ovensa ja olla mukana eri sektoreiden yhteistyössä turvattaessa lasten ja nuorten elämänedellytyksiä.

- Lapsella on oikeus turvalliseen julkiseen päivähoitoon, kotihoitoon tai yksityiseen hoitoon.
- Päivähoitolakia on tarkennettava siten, että jos molemmat vanhemmat ovat kotona, kunta voi tarjota kokopäivähoidon sijasta osapäivähoitoa, säännöllistä leikki- tai kerhotoimintaa.
- Lapsella on oikeus turvalliseen iltapäivähoitoon.
- 6-vuotiaiden esiopetus on turvattava jokaiselle lapselle vuosituhanen vaihteessa taloudellisten voimavarojen mukaisesti.
- Lapsilla ja nuorilla on oikeus myös turvalliseen kouluympäristöön ja koulumatkaan.
- Lapsille ja nuorille suunnattua yhdistys- ja harrastustoimintaa varten on varattava riittävät resurssit.

JOUSTAVUUS

Perheet ovat erilaisia, perhekulttuurit ovat erilaisia ja perheiden elämäntilanteet ja tarpeet vaihtelevat. Siksi tarvitaan joustavia ja vaihtoehtoisia palvelumuotoja. Jotta tarjonnassa voidaan ylläpitää riittävästi todellisia vaihtoehtoja, tarvitaan myös vaihtoehtoisia palvelujen tuottamistapoja. Palveluiden tuottamisen on perustuttava kuntien eri hallinnonalojen, yritysten ja kansalaisjärjestöjen yhteistyöhön.

Kotitaloustyön suora verovähennysoikeus on ulotettava koko maahan ja sen enimmäismäärää on korotettava. Yritystoiminnan ja työpaikkojen lisääntymisen myötä kasvavat verotulot kattavat korotuksesta aiheutuvat kustannukset. Kotitaloustyön tunnustaminen ansiotyöksi tuo sen kattavammin sekä verotuksen että sosiaaliturvan piiriin. Verovähennysoikeuden käyttö on tehtävä mahdollisimman yksinkertaiseksi sekä perheille että kotitalouspalvelujen tarjoajille. Tulevaisuudessa kodeissa tehtävän hoivatyön merkitys kasvaa myös väestön ikääntymisen takia.

Työelämän nopea muutos, esimerkiksi uudentyyppisten työsuhteiden ja erilaisten työssäkäyntimuotojen yleistyminen, asettavat suuria haasteita paitsi perheille, myös koko palvelujärjestelmälle. Perheiden hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää joustavia työmarkkinoita ja niihin yhteensovittettua palvelujärjestelmää.

Työn jakaminen, tiimityöskentely, vuorotteluvapaat, erilaiset työaikajärjestelyt, hoitovapaat ja etätyön mahdollisuudet perheiden tarpeiden mukaan on nähtävä myös perhepolitiikan keinoina. Kaikessa työelämän ja perhe-elämän yhteensovittamisessa on kuitenkin muistettava, että järjestelyjen tulee perustua tasa-arvoisuuteen. Naisille ja miehille on molemmille taattava mahdollisuus sekä vanhemmuuteen että julkiseen elämään ja työuraan.

- Kotitaloustyön suora verovähennys on ulotettava koko maahan.
- Nais- ja miesvaltaisten alojen on jaettava tasaisemmin perhepoliittiset kustannukset.
- Lasten kotihoidon tukiin on lisättävä osa-aikatuki, joka kannustaa osa-aikatyön tekemiseen kotihoidon tuen aikana.
- Työntekijöillä tulee olla mahdollisuus säästää lomista tai ylitöistä työaikapankkiin voidakseen joustaa työajoissa oman ja perheen elämäntilanteen mukaan.
- Mahdollisuudet kotipalvelun saamiseen työsuhteeseen liittyvänä verotettavana etuutena on tutkittava (vrt. autoetu).

LAATU JA ENNALTAEHKÄISEVYYS

Perheet ovat tottuneet luottamaan neuvolajärjestelmäämme. Sen toimintamahdollisuuksia ei saa heikentää, vaan on lisättävä henkilökunnan osaamista ja valmiuksia kaikissa lasten terveyteen, hyvinvointiin ja kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Neuvoloiden on jatkossa tarjottava myös perheiden ja lasten tarvitsemat psykososiaaliset peruspalvelut. Näin varmistetaan varhainen puuttuminen myös silloin, kun perheen ongelmat eivät liity ainoastaan lapsen fyysiseen terveyteen ja kehitykseen.

Määrätietoinen työskentely yhteistyössä kaikkien julkisten, yksityisten, kansalaisjärjestöjen ja varsinkin perheiden kanssa lapsen hyväksi on parasta ennaltaehkäisevää toimintaa. Tässä työssä on neuvoloiden lisäksi suuri merkitys kouluterveydenhuollolla.

Perheiden elämän laatua on myös yhteiskunnan infrastruktuuri. Tulevaisuuden yhteiskuntaa luodaan jo suunnitteluvaiheessa. Asemakaava, asuntojen suunnittelu ja rahoitusvaihtoehdot ohjaavat uusien asuinalueiden luonnetta ja inhimillisyyttä. Asuntoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon perheiden ja lasten tarpeet, esimerkkeinä kortteli-ratkaisut, leikkipuistot ja ulkoilualueet. Myös liikennematkaisuissa on otettava lapset ja perheet huomioon.

- Äitiys- ja lastenneuvoloiden korkeatasoinen palvelutaso on säilytettävä ja niihin on saatava psykososiaaliset peruspalvelut.
- Kouluterveydenhuollon resurssit on turvattava.
- Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden riittävät resurssit on turvattava.
- Kuntien tulee ottaa lapsiperheet huomioon kaavoituksessaan ja suunniteltaessa uusia asuinalueita.